

ẢNH HƯỞNG CỦA DỒN ĐIỂN ĐỔI THỪA ĐẾN HIỆU QUẢ SỬ DỤNG ĐẤT NÔNG NGHIỆP VÀ ÁP DỤNG CƠ GIỚI HÓA TẠI HUYỆN PHONG ĐIỀN, TỈNH THỪA THIÊN - HUẾ

Nguyễn Văn Bình^{1,*}, Hồ Nhật Linh¹,
Lê Đình Huy¹, Nguyễn Thị Tuyết Lan¹

TÓM TẮT

Nghiên cứu này tập trung xác định sự ảnh hưởng của đồn điền đổi thửa đến hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp và áp dụng cơ giới hóa tại huyện Phong Điền, tỉnh Thừa Thiên - Huế. Nghiên cứu sử dụng thang đo Likert theo 5 cấp để đánh giá tình hình thực hiện đồn điền đổi thửa, chuyển đổi đất trồng lúa đến hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp và áp dụng cơ giới hóa; phương pháp hồi quy để phân tích mức độ ảnh hưởng của các nội dung liên quan chính sách đất đai. Kết quả nghiên cứu cho thấy, trước đồn điền đổi thửa, diện tích trung bình thửa đất trồng cây hàng năm là 723 m²/thửa với 116.024 thửa, gây nhiều khó khăn trong sản xuất; sau đồn điền đổi thửa, bình quân thửa/hộ là 2,11. Mô hình hồi quy cho thấy, nhân tố SOTHUA có ảnh hưởng theo chiều thuận lớn nhất đến VA/ha/năm của hộ. Khi trung bình số thửa đất có ảnh hưởng theo chiều dương, giá trị gia tăng của đất trồng lúa tăng lên 0,805 triệu đồng/ha. Bên cạnh đó, nhân tố VITRI có ảnh hưởng theo chiều thuận lớn nhất đến cơ giới hóa của hộ. Khi vị trí thửa đất có ảnh hưởng theo chiều dương tăng lên 1 đơn vị, việc áp dụng cơ giới hóa hộ tăng lên 0,595 đơn vị.

Từ khóa: Đồn điền đổi thửa, chuyển đổi đất, hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp, Phong Điền.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong những năm qua, chính sách đất đai luôn được sửa đổi, bổ sung phù hợp với các thời kỳ, hướng tới đầy đủ các mặt kinh tế, chính trị, xã hội, bảo đảm an ninh lương thực quốc gia và môi trường sinh thái. Nghị quyết Đại hội VI (1986) và Nghị quyết Bộ Chính trị khóa VI (năm 1998) cũng nhấn mạnh theo hướng coi trọng vị trí đặc biệt của nông nghiệp, chủ trương đổi mới cơ chế quản lý trong các hợp tác xã nông nghiệp, phát huy triệt để vai trò chủ động của hộ nông dân [2]. Nghị quyết số 19-NQ/TW ngày 31/10/2012 về tiếp tục đổi mới chính sách, pháp luật về đất đai trong thời kỳ đẩy mạnh toàn diện công cuộc đổi mới. Thể chế hóa chính sách đất đai của Đảng, pháp luật đất đai từ Luật Đất đai năm 1987 đến Luật Đất đai năm 2013 đã từng bước được hoàn thiện theo hướng mở rộng các quyền sử dụng đất cho hộ gia đình cá nhân, mở rộng thời hạn sử dụng đất và hạn mức nhận chuyển quyền sử dụng đất; khuyến khích, tạo điều kiện tập trung, tích tụ ruộng đất [1].

Để khắc phục tình trạng manh mún ruộng đất thì việc dồn đổi ruộng đất từ nhiều thửa nhỏ thành ô thửa lớn, liền khu, liền khoảnh là việc làm hết sức cần thiết, đáp ứng được đòi hỏi của sự nghiệp đổi

mới, xây dựng một nền nông nghiệp hàng hóa, áp dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật vào đồng ruộng, đáp ứng nguyện vọng của nhân dân, tạo điều kiện cho các hộ nông dân yên tâm sử dụng, khai thác lâu dài và hiệu quả. Từ thực tế này, Đảng và Nhà nước ta đã đưa ra chủ trương “dồn đổi ruộng đất” để việc sử dụng đất có hiệu quả hơn [4]. Tuy nhiên, ngoài những tác động tích cực, việc dồn điền đổi thửa và chuyển đổi cơ cấu cây trồng cũng có những hạn chế trong quá trình thực hiện như: một số địa phương chưa nhận thức đầy đủ về lợi ích của công tác dồn điền đổi thửa làm ảnh hưởng đến phong trào; có địa phương lập phương án dồn đổi ruộng đất nhưng chưa có sự thống nhất của người dân; một số vấn đề tiêu cực xảy ra trong quá trình dồn đổi ruộng đất; việc đo đạc cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất cho người dân còn chậm; chuyển đổi cơ cấu cây trồng tự phát dẫn đến tình trạng sản xuất theo phong trào [5].

Phong Điền là huyện nằm ở cửa ngõ phía Bắc tỉnh Thừa Thiên - Huế, có diện tích tự nhiên 95.375,10 ha, gần bằng 1/5 diện tích tự nhiên của tỉnh [7]. Việc đổi mới chính sách đất đai đã đưa đến những kết quả tích cực, thúc đẩy kinh tế phát triển, đặc biệt là nền kinh tế nông nghiệp. Tuy nhiên, cơ cấu kinh tế nông nghiệp tại đây chuyển dịch còn chậm, đất sản xuất nông nghiệp còn phân tán [6]. Do đó, mục tiêu của nghiên cứu nhằm xác định được các

¹ Trường Đại học Nông Lâm, Đại học Huế

*Email: nguyenvanbinh@hualf.eud.vn

ảnh hưởng của dồn điền đổi thửa đến hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp và áp dụng cơ giới hóa tại huyện Phong Điền, tỉnh Thừa Thiên - Huế để từ đó nâng cao hiệu quả sử dụng đất trong thời gian tới.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Phương pháp thu thập số liệu, tài liệu

Số liệu thứ cấp: thu thập các số liệu, tài liệu cơ bản của vùng nghiên cứu về điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội và hiện trạng sử dụng đất nông nghiệp của huyện Phong Điền; các văn bản về chính sách đất đai, chính sách quản lý và sử dụng đất nông nghiệp; các số liệu thống kê, các báo cáo của một số xã trên địa bàn huyện liên quan đến việc sử dụng đất nông nghiệp.

Số liệu sơ cấp: phỏng vấn ngẫu nhiên 100 nông hộ tại 6 xã thuộc vùng đồng bằng và ven biển trên địa bàn huyện Phong Điền về các nội dung liên quan đến ảnh hưởng của chính sách đất đai đến quản lý và sử dụng đất nông nghiệp. Sử dụng phiếu hỏi chuẩn bị sẵn để phỏng vấn các cán bộ có liên quan đến việc quản lý, thi hành các chính sách đất đai, cụ thể hơn ở chính sách đất nông nghiệp và chính sách dồn điền đổi thửa.

2.2. Phương pháp phân tích, xử lý số liệu

Các số liệu sau khi thu thập, tiến hành xử lý và tổng hợp theo các chủ đề khác nhau để tiến hành phân tích trên phần mềm IBM SPSS Statistics 26, Excel 2016 nhằm phục vụ quá trình nghiên cứu.

- *Đối với việc đánh giá ảnh hưởng chính sách dồn điền đổi thửa và chính sách chuyển đổi đất trồng lúa đến quản lý đất nông nghiệp:* sử dụng thang đo Likert (Likert, 1932) [8] theo 5 cấp để đánh giá tình hình thực hiện chính sách dồn điền đổi thửa và chuyển đổi đất trồng lúa đến quản lý đất nông nghiệp tại huyện Phong Điền. Phân cấp đánh giá được tính toán theo nguyên tắc: xác định giá trị thấp

nhất (min) và giá trị cao nhất (max) trong mỗi dãy số quan sát.

Tính độ lớn của khoảng chia (a):

$$a = \frac{\max - \min}{n} \quad (1)$$

Trong đó, n là bậc của thang đo.

Xác định thang đo: Rất tốt: $\geq (\min+4a)$; Tốt: $(\min+3a)$ đến $< (\min+4a)$; Trung bình: $(\min+2a)$ đến $< (\min+3a)$; Kém: từ $(\min+a)$ đến $< (\min+2a)$; Rất kém: $< (\min+a)$. Trường hợp bậc thang đo là 5, thì phân cấp mức độ đánh giá công tác quản lý đất nông nghiệp và các yếu tố ảnh hưởng được xác định: rất tốt: $\geq 4,20$; tốt: từ 3,40 đến 4,19; trung bình: từ 2,60 đến 3,39; kém: từ 1,80 đến $< 2,59$; rất kém $< 1,8$.

- *Đối với việc đánh giá ảnh hưởng chính sách dồn điền đổi thửa và chính sách chuyển đổi đất trồng lúa đến sử dụng đất nông nghiệp:* Áp dụng phương pháp hồi quy để phân tích mức độ ảnh hưởng của các nội dung liên quan chính sách dồn điền đổi thửa. Hàm hồi quy tổng quát như sau:

$$Y = \alpha_0 + \alpha_1 X_1 + \alpha_2 X_2 + \alpha_3 X_3 + \alpha_4 X_4 + \dots$$

Trong đó: Y là biến phụ thuộc của mô hình phản ánh 02 tiêu chí đánh giá về ảnh hưởng của chính sách dồn điền đổi thửa và chuyển đổi sử dụng đất nông nghiệp; α_i là các tham số ước lượng phản ánh mức độ ảnh hưởng của các nội dung chính sách đất đai (gọi là biến độc lập); dấu của α mang giá trị “dương” hay “âm” cho thấy mối quan hệ đồng biến hoặc nghịch biến giữa biến độc lập và biến phụ thuộc. Giá trị tuyệt đối của α còn thể hiện mức độ ảnh hưởng của biến độc lập lên biến phụ thuộc. Giá trị tuyệt đối càng lớn, ảnh hưởng của biến độc lập tương ứng lên biến phụ thuộc càng mạnh.

Bảng 1. Các biến độc lập và biến phụ thuộc

Biến độc lập		Biến phụ thuộc
DTT	Diện tích trung bình thửa đất trước và sau khi dồn điền đổi thửa	Hiệu quả sử dụng đất nông nghiệp: giá trị gia tăng VA/ha/năm
SOTHUA	Số thửa đất trước và sau khi dồn điền đổi thửa	
DTĐĐ	Diện tích đất sau dồn điền đổi thửa	
LOAIHINH	Số loại hình sử dụng đất	
DTT	Diện tích trung bình thửa đất trước và sau khi dồn điền đổi thửa	Áp dụng cơ giới hóa ở địa phương: đánh giá của người dân về việc áp dụng cơ giới hóa trước và sau khi dồn điền đổi thửa
DTĐĐ	Diện tích đất sau dồn điền đổi thửa	
SOTHUA	Số thửa đất trước và sau khi dồn điền đổi thửa	
LOAIHINH	Số loại hình sử dụng đất	
VITRI	Đánh giá về vị trí thửa đất trước và sau khi dồn điền đổi thửa	